

Eduskunta
Hallintovaliokunta

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN LAUSUNTO HALLINTOVALIOKUNNALLE HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EU:N YLEISTÄ TIETOSUOJAASETUSTA TÄYDENTÄVÄKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Hallintovaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle EU:n yleistä tietosuoja-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi. Sosiaali ja terveysministeriö lausuu asiasta seuraavaa:

Käsittelyn lainmukaisuudesta

Ehdotetun tietosuojalain 4 §:ssä säädettäisiin yleisesti käsittelyn lainmukaisuudesta ja 6 §:ssä erityisiä henkilötietoryhmiä (eli *arkaluonteisia tietoja*) koskevan käsittelyn lainmukaisuudesta. Lisäksi 7 §:ssä säädettäisiin rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvästä käsittelystä. Lainmukaisuutta koskevassa 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa on säädetty mm, että henkilötietoja saa käsitellä, jos se on tarpeen ja oikeasuhtaista viranomaisen toiminnassa yleisen edun mukaisen tehtävän suorittamiseksi. Arkaluonteisia tietoja koskevassa 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa on puolestaan säädetty tietojen käsittelyn lainmukaisuudesta silloin, kun henkilötietojen käsittely perustuu lakiin tai johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan on sinänsä hyvä, että tietosuoja-laissa on pyritty kattamaan mahdollisimman laajasti perusteet sekä henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudelle että arkaluonteisten tietojen käsittelylle. Ehdotettujen 4 ja 6 §:n perusteella jää kuitenkin epäselväksi, miten niitä tulisi käytännössä soveltaa, ja missä määrin tarvitaan erityislainsäädäntöä. Kohdan perusteluista kyllä ilmenee, että säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa viranomaisten toimesta tapahtuva henkilötietojen käsittely silloin, kun oikeutta käsittelyyn ei voida suoraan johtaa viranomaista koskevasta tehtävä- ja toimivaltasäännöksestä eikä mahdollisesta yksityiskohtaisemmasta erityissääntelystä. Tämä ei kuitenkaan käy ilmi suoraan pykälästä ja voi johtaa epäselvyyksiin lain tulkinnassa.

Jos erityislainsäädännössä säädetään tehtävä rekisterinpitäjälle, missä määrin henkilötietoja voidaan käsitellä suoraan 4.1 §:n 2 kohdan perusteella (ottaen huomioon, että julkisen vallan käytön ja henkilötietojen käsittelyn pitäisi perustuslain mukaan perustua lakiin) ja missä määrin henkilötietojen käsittelystä tulisi sen lisäksi säätää erityislainsäädännössä? Perusteluista käy ilmi, että peilaus asetusta vasten tulisi tehdä erityislainsäädännössä ainakin silloin, kun henkilötietoja käsitellään muussa kuin alkuperäisessä käyttötarkoituksessa. Lisäksi olisi kuitenkin hyvä avata mm. kohdan suhdetta julkisuuslakiin.

Kun on kyse arkaluonteisista tiedoista, 6.1 §:n 2 kohdassa on edellytetty, että henkilötietojen käsittelystä säädetään lailla tai että käsittely johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä. Kohta on annettu tietosuoja-asetuksen 9.2 artiklan g

alakohdan nojalla. Epäselväksi jää, tulisiko erityislainsäädännössä kuitenkin vielä erikseen viitata tietosuojasetuksesta seuraavaan käsittelyn oikeusperusteeseen, vai riittäisikö viittaus tietosuojalakiin. Asetukseen olisi joka tapauksessa viitattava suoraan silloin, kun käsittelyn perusteena on jokin muu kuin g alakohta, koska käsittelyn oikeusperuste vaikuttaa mm. siihen, mitä oikeuksia rekisteröidyllä on.

Arkaluonteisten tietojen käsittely edellyttää lisäksi 6 §:n 2 momentissa säädettyjä suojatoimia. Suojatoimien luettelo tietosuojalaissa ei ole tyhjentävä. Jos erityislainsäädäntöä annetaan 6.1 §:n 2 kohdan nojalla, on epäselvää, miten kyseistä momenttia tulisi soveltaa suhteessa erityislainsäädäntöön. Tulisiko erityislainsäädännössä silti tapauskohtaisesti määrittää, mitä suojatoimia noudatetaan vai jääkö se näissäkin tapauksissa rekisterinpitäjän vastuulle? Jos suojatoimet jäävät rekisterinpitäjän vastuulle, säädöskokonaisuus on rekisteröidyn ja lain soveltajan kannalta hankala hahmottaa ja jättää paljon tulkinnanvaraa. Sosiaali- ja terveysministeriö ehdottaa, että pykälän 2 momenttia muutettaisiin seuraavasti: *”Ellei asianomaisessa erityislainsäädännössä tarkemmin säädetä, näitä toimenpiteitä ovat:”*

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että arkaluonteisia tietoja koskevan 6 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa säädetyt käsittelyn perusteet, jotka koskevat sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntarjoajan oikeutta käsitellä henkilötietoja, ovat tarpeellisia ja välttämättömiä sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan kannalta. Sosiaali- ja terveysministeriö ehdottaa kuitenkin, että termi *palveluntarjoaja* muutettaisiin muotoon *palvelunantaja*. Palvelunantaja on hallinnonalalla käytössä oleva yläkäsite, jota käytetään sekä palveluja järjestävästä, tuottavasta että toteuttavasta viranomaisesta. Samaa käsitettä on käytetty myös valtionvarainministeriön YTI - Yhteinen tiedon hallinta –hankkeessa. YTI-hankkeen tavoitteena on vahvistaa tiedon järjestelmällistä ja tavoitteellista määrittelyä ja käsittelyä.

Ehdotetun 6 §:n perusteluissa on todettu, että jatkossa sosiaali- ja terveydenhuollossa ei olisi yleislain mukaista perustetta käsitellä rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyviä tietoja. Perusteluna on todettu, että tieto ei ole lähtökohtaisesti rekisteröidyn hoidon kannalta välttämätön.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että henkilöstön ja potilaiden tai asiakkaiden turvallisuuden vuoksi on tietyissä tilanteissa välttämätöntä käsitellä rikostuomioihin ja rikkomuksiin perustuvia henkilötietoja. Esimerkiksi työturvallisuussyistä on ollut tarpeen merkitä, jos henkilö on käyttäytynyt väkivaltaisesti sosiaali- tai terveydenhuollon toimintayksikössä. Näistä väkivaltatilanteista on ohjeistettu myös tekemään ilmoitus poliisille matalalla kynnyksellä. Myös lastensuojelutapauksissa sekä lapsen huolto- ja tapaamisriitojen selvittämisessä ja niitä koskevien tuomioiden täytäntöönpanossa on välttämätöntä käsitellä mainittuja tietoja. Näistä tilanteista ei ole erityislainsäädäntöä, vaan niiden on katsottu luonteenomaisesti kuuluvan työturvallisuuteen tai sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyviin työtehtäviin.

On lisäksi huomioitava, että terveyden- ja sosiaalihuollon viranomaisilla on merkittäviä tehtäviä rikosten selvittämisessä, rangaistuksen määräämisessä ja täytäntöönpanossa.

Näiden tehtävien hoitaminen edellyttää usein henkilötietojen käsittelyä. Tähän liittyvää erityislainsäädäntöä on paljon. Mm. mielenterveyslaissa, esitutkintalaissa ja lasten-suojelulaissa on säädetty tällaisesta viranomaisyhteistyöstä. Jos käsittelyn peruste poistuu yleislaista, erityislainsäädäntöön joudutaan lisäämään uusia henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä. Erityislainsäädännön vähentämiseksi ministeriö esittää, että 7 §:ään lisättäisiin sosiaali- ja terveydenhuollolle käsittelyyn oikeuttava peruste: *”käsittely on tarpeen sosiaali- tai terveydenhuollon tehtävien ja toiminnan tai asiakkaan turvallisuuden kannalta.”*

Sosiaali- ja terveysministeriö esittää, että 4, 6 ja 7 §:ä täsmennetään edellä mainituilta osin. Lisäksi tietosuojalain suhdetta julkisuuslakiin tulisi avata tarkemmin.

Henkilötietojen käsittelystä tutkimuksessa ja tilastoinnissa

Sekä 4 että 6 §:ssä on säädetty käsittelyn perusteesta, kun henkilötietoja käsitellään tieteellistä tutkimusta ja tilastointia varten. Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että sanotut käsittelyn perusteet ovat tutkimuksen ja tilastoinnin kannalta olennaisia. Lisäksi ne luovat sosiaali- ja terveysministeriön sektorilla oikeusperusteen sille, että tietoja voi käsitellä tutkimuksessa ja tilastoinnissa sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lakiehdotuksen (HE 159/2017, *toisiolaki*) 37 §:n mukaisesti.

Tietosuojalakiesityksen 31 §:ssä on säädetty tieteellistä tutkimusta ja tilastointia koskevista poikkeuksista ja suojatoimista. Myös poikkeussäännökset loisivat edellytyksiä toisiolaissa ehdotetulle tutkimukselle ja tilastoinnille. Sosiaali- ja terveysministeriö esittää kuitenkin, että arkaluonteisten tietojen käsittelyssä edellytettäisiin jotain muuta suojatoimea kuin tietosuojaa koskevaa vaikutustenarviointia, tai että lakiin lisättäisiin vaikutusten arvioinnille vaihtoehtoisia suojatoimia.

Vaikutusten arvioinnin edellytyksistä on säädetty suoraan tietosuojasetuksen 35 artiklassa. Sen mukaan arviointi tulisi tehdä, jos käsittely aiheuttaa käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset huomioon ottaen luonnollisen henkilön oikeuksien ja vapauksien kannalta korkean riskin. Tietosuojalaissa vaikutusten arviointi on laajennettu koskemaan myös tilanteita, joissa käsitellään arkaluonteisia tietoja, mutta joista ei rekisteröidylle aiheudu korkeaa riskiä. Vaatimus vaikutusten arvioinnista voi osoittautua hallinnolliseksi taakaksi esimerkiksi tilanteissa, joissa yksittäinen tutkija tekee suppeaa tutkimusta. Tällaisia tutkimuksia tehdään esim. väitöstutkimuksissa tai lisensiaattitutkimuksissa ja myös opiskeluvaiheessa pienemmissä opinnäytetöissä. Toiminnasta ei välttämättä aiheudu kovin suurta riskiä, mutta vaikutukset olisi silti ehdotuksen mukaan arvioitava. Tutkijalla voi olla työssään melko pienet resurssit, jolloin arvion tekeminen voi resurssien vähäisyyden vuoksi olla tutkijalle kohtuuttoman suuri ponnistus.

Esimerkiksi toisiolaissa on säädetty, että henkilötietoja saisi tutkimus- ja tilastointitarkoituksessa käsitellä vain viranomaisen myöntämällä käyttöluvalla. Tiedot luovutettaisiin tietoturvalliseen käyttöympäristöön, jossa tietojen käyttö on kontrolloitua. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan tietoturallinen käyttöympäristö sekä viranomaisen suorittama harkinta siitä, mitkä tiedot luovutetaan, olisivat näissä tilan-

teissa riittäviä suojatoimia. Vaikutusten arviointia pitäisi edellyttää vain tietosuojaa-asetuksessa säädettyissä tilanteissa. Tietosuojalaissa voisi edellyttää samankaltaisia suojatoimia. Tämä olisi perustellumpaa kuin vaatia kaikissa tapauksissa vaikutustenarviointi.

Rekisteröidyn oikeuksien rajoittamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että 33 ja 34 §:ssä säädetty, sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaa koskevat rajoitukset rekisterinpitäjän velvollisuuteen toimittaa tietoja sekä rekisteröidyn oikeuteen tutustua hänestä kerättyihin tietoihin ovat olennaisia yksilöiden suojelun sekä sosiaali- ja terveystietojärjestelmän toimivuuden kannalta. Sosiaali- ja terveysministeriö ehdottaa, että informointivelvollisuutta koskevaa 33 §:n 2 momenttia täsmennettäisiin siten, että tietojen toimittamisesta voisi poiketa myös silloin, jos se voisi aiheuttaa olennaista vahinkoa tai haittaa jollekulle muulle kuin rekisteröidylle itselleen. Tällainen tilanne voisi tulla kyseeseen esimerkiksi, jos joku tekee lastensuojeluilmoituksen tuttavastaan. Jos tieto lastensuojeluilmoituksesta toimitettaisiin rekisteröidylle, jota ilmoitus koskee, voisi aiheuttaa vaaraa ilmoituksen tekijälle tai lapselle.

Lisäksi käytännössä ongelmia aiheuttavat tilanteet, joissa tiedot on saatu muualta kuin rekisteröidyltä itseltään ja rekisteröity vaatii tietojaan oikaistavaksi. Esimerkkinä tilanne, jossa viranomaisella on saanut henkilötietoja lakisääteisiä tehtäviään varten toiselta viranomaiselta tai yksityiseltä organisaatiolta. Tiedot saaneella viranomaisella ei välttämättä ole mahdollisuuksia arvioida sitä, ovatko tiedot aidosti virheellisiä ja jos ovat, miten ne tulisi korjata. Laissa tulisi olla selkeä säännös siitä, ettei tällaisien tietojen toissijaisessa käyttötarkoituksessa saaneen rekisterinpitäjän tarvitse niitä korjata. Jos virheelliset tiedot eivät vaikuta henkilön oikeusasemaan, tietoja ei tulisi olla oikeutta vaatia korjattavaksi. Esimerkiksi Terveystietojen ja hyvinvoinnin laitoksella on lakisääteisiä tehtäviään varten oikeus saada henkilötietoja lukuisilta tahoilta. Näiden tietojen perusteella ei koskaan tehdä rekisteröityä koskevia päätöksiä tai toimenpiteitä eikä niiden tarkalla oikeellisuudella ole rekisteröidyn kannalta siten käytännössä merkitystä.

Sosiaali- ja terveysministeriö huomauttaa vielä, että tietosuojalaissa ei ole ehdotettu rajoitettavaksi tietosuojaa-asetuksen 18 artiklaa, joka koskee rekisteröidyn oikeutta käsittelyn rajoittamiseen. Kyseessä on uusi oikeus, jota ei ole ollut henkilötietodirektiivissä. Jos oikeutta käsittelyn rajoittamiseen ei rajoiteta suoraan tietosuojalaissa, se tarkoittaa ainakin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla paljon sektorikohtaista lainsäädäntöä, koska oikeutta on rajoitettava muun muassa, jotta rekisteröity ei voisi käyttää sitä kiusantekotarkoituksessa oman asiansa käsittelyn viivästyttämiseen. Joissain tilanteissa rekisteröity voisi myös tahattomasti aiheuttaa itselleen vahinkoa sillä, että rajoittaisi käsittelyä, jolloin puutteellisilla tiedoilla saatettaisiin tehdä hänelle epäedullinen päätös.

Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollossa potilas- ja asiakasasiakirjamerkintöjen laittamisesta, käsittelystä ja säilytysajoista on olemassa säädökset. Niiden mukaan kaikkien rekisteröidyn tietojen on oltava käytettävissä hoitoa ja palveluiden antamista varten. Rekisteröidyllä on oikeus vaatia tiedot korjattaviksi, mutta on välttämätöntä, että alku-

peräiset asiakirjat ovat asian käsittelyn ajan tarvittaessa käytettävissä. Esimerkiksi tahdosta riippumattomassa hoidossa olevat potilaat tai lastensuojelun asiakkaat voisivat käytännössä estää asianmukaisen hoidon, huolenpidon ja päätökset artiklan nojalla.

Sosiaali- ja terveysministeriö ehdottaakin, että tietosuojalakiin säädettäisiin rajoituksesta 18 artiklan mukaiseen oikeuteen tilanteissa, joissa käsittely on tarpeen rekisteröidyn (esimerkiksi asiakkaan tai potilaan) tai toisen henkilön edun vuoksi sekä tilanteissa, joissa hoidetaan lakisääteistä tehtävää ja rekisteröidyn vaatimus on ilmeisen perusteeton.

Lapsen ikärajaa koskeva sääntely

Eesityksen 5 §:ssä on kyse tietosuoja-asetuksen 8 artiklassa annetun kansallisen liikkumavaran käytöstä. Pykälässä säädettäisiin, että lapsen henkilötietojen käsittely olisi lainmukaista, kun tietoyhteiskunnan palveluita tarjotaan suoraan lapselle, joka on vähintään 13-vuotias. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että tietosuoja-asetuksen 8 artikla koskee vain suostumukseen perustuvaa henkilötietojen käsittelyä.

Sosiaali- ja terveysministeriö huomauttaa ensinnäkin, että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa henkilötietojen käsittely perustuu pääsääntöisesti suoraan lainsäädäntöön. Tällöin asetuksen 8 artikla ei tule sovellettavaksi.

Muun muassa sosiaalihuollon asiakaslain (812/2000) 11 §:ssä ja potilaslain (785/1992) 9 §:ssä on säädetty lasta koskevien tietojen käsittelystä. Säännökset noudattelevat YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen ja perustuslain 6 §:n 3 momentin linjaa. Lapsen oikeuksien sopimuksen 12 artiklan mukaan sopimusvaltiot takaavat lapselle, joka kykenee muodostamaan omat näkemyksensä, oikeuden vapaasti ilmaista nämä näkemyksensä kaikissa lasta koskevissa asioissa. Lapsen näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Perustuslain mukaan taas lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastavasti.

Potilaslain mukaan, jos alaikäinen potilas ikäänsä ja kehitystasoonsa nähden kykenee päättämään hoidostaan, hänellä on oikeus kieltää terveydentilaansa ja hoitoansa koskevien tietojen antaminen huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen. Sosiaalihuollon asiakaslaissa on säädetty, että alaikäisellä on samankaltainen kiello-oikeus painavasta syystä, jollei se ole selvästi alaikäisen edun vastaista. Näissä tilanteissa sosiaali- ja terveydenhuollossa sovelletaan jatkossakin alan erityislainsäädäntöä.

Myös sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla on kuitenkin olla tilanteita, joissa palveluita tarjotaan lapselle suostumuksen perusteella. Tavoitteena on lisätä digitaalisten palveluiden käyttöä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Näitä palveluita on todennäköisesti tulevaisuudessa yhä enemmän, kun teknologia kehittyy.

Näissä palveluissa henkilötietojen käsittely saattaa perustua suostumukseen. Jotkin palveluista saattavat myös täyttää tietoyhteiskunnan palvelun määritelmän. Tällöin

tietosuojasetuksen 8 artikla voi tulla sovellettavaksi myös sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla, vaikka pääsääntöisesti ikäraja ei koskisi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita.

Esimerkiksi Kanta-palveluiden yhteyteen rakennetaan parhaillaan Omatietovarantoa. Omatietovaranto olisi kansallinen tietovaranto, johon yksilö voi tallentaa hyvinvointitietojaan. Hyvinvointitiedoilla tarkoitetaan yksilön mittaus-, elämäntapa- ja aktiivisuustietoja, jotka liittyvät hänen hyvinvointiinsa ja terveytensä edistämiseen. Yksilö voisi tallentaa ja käsitellä hyvinvointitietojaan Omatietovarannossa sitä varten kehitettyjen hyvinvointisovellusten ja mittalaitteiden avulla. Omatietovarannossa tietojen käsittely perustuisi ainakin valtaosin suostumukseen.

Nuoret suhtautuvat yleensä digitaalisiin palveluihin myönteisesti. Lapsilla on oikeus osallistua ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti myös tietoyhteiskunnan palveluihin ja heillä on oikeus henkilötietojensa suojaan yhtä lailla kuin aikuisillakin. Näillä ja hallituksen esityksessä esitetyillä perusteilla sosiaali- ja terveysministeriö pitää hyvänä sitä, että kansallisesti on säädetty tietoyhteiskunnan palveluita koskevasta 13-vuoden ikärajasta.

Hallinnollinen seuraamusmaksu

Ehdotetun tietosuojalain 25 §:ssä säädetään hallinnollisesta seuraamusmaksusta. Sen 2 momentin mukaan seuraamusmaksua ei voida määrätä valtion viranomaisille, valtion liikelaitoksille, kunnallisille viranomaisille, itsenäisille julkisoikeudellisille laitoksille, eduskunnan virastoille eikä tasavallan presidentin kanslialle.

Säännöstä perustellaan seuraavasti: "Viranomaiselle määrättävä hallinnollinen seuraamusmaksu on yleisen oikeusjärjestyksemme kannalta vieras menettely, joten tässä vaiheessa pidetään perusteltuna sulkea tämä seuraamus julkishallinnon osalta pois. Oikeusjärjestys kohdistaa julkishallintoon muita erityisvaatimuksia, jotka osaltaan perustelevat tätä sääntelyratkaisua. Viranomaisia sitoo hallinnon lainmukaisuusperiaate, viranomaisten on myös noudatettava hallinnon yleislakeja. Viranomaisissa tapahtuva lainmukainen henkilötietojen käsittely kuuluu viranomaisissa työskentelevien virkavollisuuksiin. Virkamiehen asemaan kuuluu muita laajempi vastuu työssä tehdyistä virheistä. Ensinnäkin virkavastuu voi toteutua rikosoikeudellisena virkavastuuna, kurinpidollisena virkavastuuna sekä vahingonkorvausvastuuna. Viranomaisen toiminnasta voidaan tehdä myös hallintokantelu ylemmälle viranomaiselle. Viranomaisten toiminta on budjettisidonnaista, jolloin rahamääräisen seuraamuksen vaikutus ei ole samanlainen kuin yksityisellä sektorilla. Viranomaisen on kaikissa tilanteissa hoidettava lakisääteiset tehtävänsä."

Sosiaali- ja terveysministeriö korostaa, etteivät läheskään kaikki viranomaiset tähänkään mennessä ole toteuttaneet henkilötietojen käsittelyä edes nyt voimassa olevan tietosuojalainsäädännön mukaisesti. Tietosuojasetuksen ja henkilötietojen suojaa koskevan kansallisen lainsäädännön tarkoituksena on suojata rekisteröityä ja hänen oikeuksiaan. Rekisteröityjen oikeussuojan kannalta on erityisen tärkeää, että viran-

omaiset, jotka voivat koota henkilötietoja henkilön itse sitä tietämättä tai siihen myötävaikuttamatta ja tehdä heitä koskevia päätöksiä ja toimenpiteitä, käsittelevät rekisteröityjen tietoja asianmukaisesti ja lainsäädännön velvoitteet täyttäen. On tärkeää, että viranomaisille on organisaationa edullisempaa toteuttaa tietosuoja-asetuksen ja kansallisten säännösten velvoitteet kuin vastata yksittäisen virkamiehen laiminlyöntiin tai yksittäiseen tapaukseen kohdistuvaan kanteluun tai muuhun oikeusvaateeseen. Myös viranomaisten on mahdollista välttää hallinnolliset seuraamusmaksut saattamalla henkilötietojensa käsittely säännösten edellyttämälle tasolle.

Ellei viranomaisille voisi määrätä hallinnollisia seuraamusmaksuja, seuraisi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa erikoislaatuinen tilanne: Yksityiset tuottavat viranomaisille ja niiden lukuun erilaisia palveluita asiakkaille. Perustelujen mukaan hallinnollisia seuraamusmaksuja koskeva ”rajaus ei koskisi (vain?) niitä yksityisiä tahoja, jotka hoitavat PL 124 §:n tarkoittamia julkisia hallintotehtäviä. Tällaisia toimijoita ei voida rajata hallinnollisen seuraamusmaksun soveltamisen ulkopuolelle tietosuoja-asetuksen 83 artiklan 7 kohdan nojalla, jonka mukaan liikkumavara koskee ainoastaan viranomaisia.”

Tällöin yksityiseen, viranomaiselle palveluja tuottavaan organisaatioon sovellettaisiin mm. hallintolakia ja julkisuuslakia, mutta sille voitaisiin lisäksi määrätä hallinnollinen seuraamusmaksu. Rekisteröidyn oikeusturva toteutuisi käytännössä huominkin viranomaisen itse tuottamissa palveluissa kuin yksityisen viranomaisen lukuun tuottamissa palveluissa. Eduskunnassa vireillä olevan sote-uudistuksen myötä tällainen eriarvoisuus korostuisi. Asiakkaiden ja palveluntuottajien yhdenvertaisuuden kannalta tilanne olisi erittäin epätydyttävä.

Tietosuoja-asetuksen ja lainsäädännön toimeenpanosta

Sosiaali- ja terveysministeriö korostaa, että tietosuoja-asetuksen ja henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön noudattamista on erittäin tärkeää ohjata ja valvoa. Se on mahdollista vain, jos tietosuoja-valtuutetun toimistolle taataan tehtävään riittävät voimavarat.

Hallitussihteeri
Helena Raula